EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2010.9.21
KOM(2010) 499 galutinis

KOMISIJOS ATASKAITA TARYBAI

Metinė ataskaita dėl 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 866/2004 įgyvendinimo ir jį taikant susidariusios padėties

SEK(2010) 1094

ĮVADAS

Tarybos reglamentas (EB) Nr. 866/2004 dėl režimo pagal Stojimo akto 10 protokolo 2 straipsnį[1] (toliau – Žaliosios linijos reglamentas, ŽLR) įsigaliojo 2004 m. gegužės 1 d. Juo nustatomos ES teisės nuostatų taikymo asmenų, prekių ir paslaugų judėjimui per liniją, skiriančią Kipro Respublikos sritis, kurių Kipro Respublikos vyriausybė faktiškai nekontroliuoja, ir sritis, kurias ji kontroliuoja, sąlygos. Siekiant užtikrinti šių taisyklių veiksmingumą, jas imta taikyti plačiau – iki šias sritis skiriančios linijos ir Jungtinės Karalystės Rytų suverenios bazės teritorijos (RSBT)[2].

Ši ataskaita apima laikotarpį nuo 2009 m. gegužės 1 d. iki 2010 m. balandžio 30 d., tačiau kita ataskaita apims laikotarpį nuo 2010 m. gegužės 1 d. iki gruodžio 31 d. siekiant suderinti ataskaitinį laikotarpį su kalendoriniais metais (t. y. panaudoti metinius statistinius duomenis). Per ataskaitinį laikotarpį Komisija nesiūlė jokių reglamento pakeitimų ir nepriėmė jokių naujų sprendimų dėl įgyvendinimo priemonių.

Atsižvelgdama į šio reglamento įgyvendinimą, Komisija palaiko konstruktyvų darbinį dialogą su atitinkamomis Kipro Respublikos valdžios institucijomis ir Suverenios bazės teritorijos (SBT) administracija.

1. LINIJOS KIRTIMAS (ASMENYS)

1.1. Linijos kirtimas oficialiuose linijos perėjimo punktuose

Reglamentu nustatoma patikima Kipro, kitų ES piliečių ir trečiųjų šalių piliečių, oficialiuose linijos perėjimo punktuose pereinančių Žaliąją liniją (toliau – linija), laisvo judėjimo teisės sistema. Palyginti su praėjusiais metais, liniją kertančių Kipro graikų ir Kipro turkų šiek tiek sumažėjo. Remiantis Kipro Respublikos turimais duomenimis, 670 910 Kipro graikų (pernai – 730 310) 175 671 transporto priemone (pernai – 193 909) kirto liniją iš vyriausybės kontroliuojamų sričių į šiaurinę Kipro dalį, taip pat per ataskaitinį laikotarpį 1 185 073 Kipro turkai (pernai – 1 287 126) 424 537 transporto priemonėmis (pernai – 451 334) kirto liniją iš šiaurinės Kipro dalies į vyriausybės kontroliuojamas sritis[3]. Tačiau liniją kertančių Kipro pilietybės neturinčių ES piliečių ir trečiųjų šalių piliečių skaičius padidėjo 66 %. Remiantis Kipro Respublikos policijos (toliau – CYPOL) turimais duomenimis, ataskaitiniu laikotarpiu liniją kirto dar 1 228 880 Kipro pilietybės neturinčių ES piliečių ir trečiųjų šalių piliečių (pernai – 739 097). 72 % šių piliečių (889 081) liniją kirto 2008 m. balandžio mėn. atidarytame pėsčiųjų linijos perėjimo punkte Ledra gatvėje. Tuo laikotarpiu pėsčiųjų linijos perėjimo punkte Ledra gatvėje liniją kirto didžioji dalis Kipro pilietybės neturinčių piliečių (daugiausia turistai).

Šie skaičiai iš esmės atitinka Kipro turkų bendruomenės pateiktus skaičius: 630 116 Kipro graikų 202 352 transporto priemonėmis kirto liniją iš vyriausybės kontroliuojamų sričių į šiaurinę Kipro dalį ir 1 489 466 Kipro turkai 564 791 transporto priemone kirto liniją iš šiaurinės Kipro dalies į vyriausybės kontroliuojamas sritis.

---

1 OL L 161, 2004 4 30, p. 128. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Tarybos reglamentu (EB) Nr. 587/2008 (OL L 163, 2008 6 24, p. 1), vadinamas Žaliosios linijos reglamentu.

2 Žr. Žaliosios linijos reglamento 3 konstatuojamąją dalį.

3 Kipro Respublikos valdžios institucijos nerenka duomenų apie Kipro graikų grįžimą į vyriausybės kontroliuojamas sritis arba apie Kipro turkų grįžimą į šiaurinę Kipro dalį (žr. VII priedą).

Tačiau į minėtus CYPOL skaičius neįtraukti asmenys ir transporto priemonės, kertantys liniją *Pergamos* ir *Strovilia* linijos perėjimo punktuose iš šiaurinės Kipro dalies į SBT[4]. SBT administracija nerenka išsamių duomenų apie šiuos du linijos perėjimo punktus. Vis dėlto, remdamasi Kipro turkų šaltiniuose esančia informacija, SBT administracija apskaičiavo, kad į šiaurinę Kipro dalį perėjo 97 395 Kipro graikai ir 556 382 Kipro turkai perėjo į SBT. Nenustatyta, ar šie Kipro turkai iš SBT toliau keliavo į vyriausybės kontroliuojamas sritis.

CYPOL darbuotojų, tiesiogiai dirbančių linijos perėjimo punktuose, skaičius sumažėjo nuo 67 (2008 m.) iki 63 (2009 m.) ir iki 59 (2010 m.). Didelių incidentų, susijusių su įprastu linijos perėjimu, užregistruota nebuvo.

1.2. Neteisėta migracija per žaliąją liniją ir prieglobstis

Iš CYPOL pateiktų skaičių (nuo 2009 m. gegužės mėn. iki 2010 m. balandžio mėn.) matyti, kad neteisėta migracija per žaliąją liniją iš šiaurinės Kipro dalies į vyriausybės kontroliuojamas sritis sumažėjo 54 %. 2 546 neteisėti migrantai sulaikyti vyriausybės kontroliuojamose srityse (išskyrus tuos, kuriems žaliosios linijos perėjimo punktuose nebuvo leista pereiti žaliosios linijos), palyginti su 5 560 neteisėtų imigrantų per praėjusį laikotarpį. 11 asmenų tiesiogiai pateko į vyriausybės kontroliuojamas sritis, o 16 asmenų į vyriausybės kontroliuojamas sritis pateko per Rytų SBT, todėl bendras sulaikytų neteisėtų migrantų skaičius – 2 573. Kaip galimą priežastį CYPOL nurodė užimtumo perspektyvų sumažėjimą dėl ekonomikos augimo sulėtėjimo Kipre. Sulaikyti neteisėti imigrantai daugiausia buvo Sirijos, Irano, Gruzijos, Pakistano, Bangladešo, Moldovos Respublikos[5] ir Okupuotosios Palestinos Teritorijos piliečiai (VIII priedas). Neteisėti migrantai paprastai sulaikomi atliekant tikrinimą prie žaliosios linijos, oro uostuose, kai jie ketina išvykti iš Kipro. Trečiųjų šalių piliečiai, prašantys tarptautinės apsaugos, paprastai nustatomi policijos nuovadose, kai prašo prieglobsčio.

Neteisėtų migrantų patekimo į vyriausybės kontroliuojamas sritis maršruto vertinimą CYPOL grindžia tais pačiais kriterijais kaip ir praėjusiais metais, pirmiausia pačių imigrantų pateiktais dokumentais (viza, įvažiavimo į Turkiją arba išvykimo iš jos spaudas pase arba vadinamosios Šiaurės Kipro Turkijos Respublikos viza ar leidimas gyventi) ir pareiškimais, taip pat kitais įrodymais, pavyzdžiui, Kipro turkų laikraščiais ir Turkijos banknotais.

1 311 asmenų kreipėsi dėl prieglobsčio Kipro Respublikoje. Dėl naujų prieglobsčio suteikimo procedūrų procesą buvo galima sutrumpinti nuo šešių iki trijų mėnesių. Tačiau pabėgėlio statusas nebuvo suteiktas nė vienam asmeniui, kuris tuo laikotarpiu pateko į vyriausybės kontroliuojamas sritis[6].

Dauguma neteisėtų migrantų atvyksta į vyriausybės kontroliuojamas sritis per Turkiją ir šiaurinę Kipro dalį (keturiomis avialinijomis iš 11 Turkijos oro uostų; keltais iš keturių Turkijos uostų į Kireniją ir Famagustą). CYPOL taip pat pranešė apie atvejus, kai migrantai atvyko į Kipro Respubliką žvejybos laivais ir greitaeigiais kateriais (kaip pranešta, tokiais atvejais prekeiviams žmonėmis buvo sumokėta iki 2 000 EUR).

---

4 ŽLR nėra numatyta įpareigojimų pranešti apie šį srautą.

5 Toliau – Moldova.

6 Keletui ankstesniu ataskaitiniu laikotarpiu į vyriausybės kontroliuojamas sritis atvykusių asmenų pabėgėlio statusas suteiktas šiuo ataskaitiniu laikotarpiu.

Remiantis iš Kipro turkų bendruomenės gautais duomenimis, 72 neteisėti imigrantai iš Sirijos buvo sulaikyti šiaurinėje Kipro dalyje. Dviem Sirijos piliečiams linijos perėjimo punktuose nebuvo leista pereiti linijos į šiaurinę Kipro dalį. Nagrinėjamuoju laikotarpiu iš šiaurinės Kipro dalies „deportuota“ 619 asmenų[7].

Latakijos (Sirija) – Famagustos keltas plaukė nereguliariai, t. y. 16 kartų nuo 2009 m. balandžio 15 d. iki spalio 4 d. Per šį laikotarpį šiuo keltu pasinaudojo maždaug 1 600 žmonių (75 % iš jų Sirijos piliečiai), kad galėtų šiaurinę Kipro dalį pasiekti išvengdami tranzito per Turkiją. Kipro Respublikos valdžios institucijos įtaria, kad šiuo maršrutu pasinaudojo daug neteisėtų imigrantų. Nuo 2010 m. birželio mėn. ši kelto linija vėl veikia. Valdžios institucijos toliau primygtinai reikalauja, kad Sirijos Vyriausybė uždarytų šią kelto liniją, nes Kipro Respublikos Vyriausybė paskelbė, kad Famagustos uostas veikia neteisėtai.

Nėra tikslių duomenų, kiek asmenų iš perėjimo punktų išsiųsta atgal, tačiau CYPOL apskaičiavo, kad tuo laikotarpiu jų išsiųsta 2 000.

Kipro Respublika ir Kipro turkų bendruomenė tiesiogiai nebendradarbiauja policijos ir migracijos klausimais. Tačiau JT remiant abi šalys susitinka abiejų bendruomenių Techninio nusikaltimų ir nusikalstamos veiklos reikalų komitete, įsikūrusiame Nikosijos oro uosto buferinėje zonoje. Šis komitetas – tai dalijimosi informacija mechanizmas ir jungtinė bendradarbiavimo nusikaltimų ir nusikalstamos veiklos klausimais iniciatyva. Per ataskaitinį laikotarpį vienu atveju sprendimas buvo priimtas kartu.

CYPOL labai gerai įvertino bendradarbiavimą su kitais atitinkamais vyriausybės departamentais ir SBT administracija. Kartu su Darbo ir socialinės apsaugos ministerija tikrinant įdarbinimo atvejus užregistruota 316 neteisėto įdarbinimo atvejų.

CYPOL svetimšalių ir imigrantų departamente dirba 315 pareigūnų, kurie naudojasi 36 transporto priemonėmis. Be to, stebėjimo skrydžiams atlikti jie gali naudotis dviem visiškai veikiančiais sraigtasparniais. Linijos perėjimo punktuose yra ultravioletinių spindulių įrenginių, taip pat galimybė prisijungti prie centrinių vyriausybės duomenų bazių (pvz., „Stop-List“, piliečių registracijos, transporto priemonių registracijos ir kt.) ir prie CYPOL intraneto sistemos bei interneto.

Atliekant kontrolės operacijas, prie linijos reguliariai patruliuojama dieną ir naktį tiek ore, tiek sausumoje. Sausumoje (transporto priemonėmis ir pėsčiomis) patruliuoja pareigūnai, dirbantys vietos policijos nuovadose, kurių jurisdikcijai priklauso netoli linijos esančios sritys[8]. Be to, pareigūnai iš CYPOL Svetimšalių ir imigrantų departamento ir iš CYPOL divizijos būrių prie linijos patruliuoja kiekvieną dieną. Netoli linijos esančioje *Pergamos* ir *Pyla* kaimų teritorijoje nuolat dirba specialiosios policijos būrys iš Larnakos policijos skyriaus (žr. toliau dalyje apie RSBT). Ataskaitiniu laikotarpiu CYPOL aviacijos padalinys maždaug 115 valandų patruliavo prie linijos sraigtasparniu. Patruliavimą sausumoje ir ore koordinuoja CYPOL štabas.

[7] 351 asmuo – į Turkiją, 104 – į Siriją, 57 – į Moldovą, 12 – į Iraną, 10 – į Nigeriją.

[8] Per 24 valandų laikotarpį vietos policijos nuovadų pareigūnai prie žaliosios linijos sausumoje patruliuoja maždaug 120 darbuotojo darbo valandų.

Kadangi linija nėra laikoma išorės siena, įrangos įsigijimas negali būti finansuojamas iš Išorės sienų fondo[9]. Tačiau CYPOL darbuotojai dalyvauja visose FRONTEX[10] mokymo programose, pavyzdžiui, suklastotų asmens dokumentų nustatymo programoje.

Rytų suverenios bazės teritorija (RSBT)

Apskritai neteisėta imigracija per RSBT ataskaitiniu laikotarpiu sumažėjo. SBT pareigūnai puikiai įvertino Kipro Respublikos ir SBT muitinės ir imigracijos departamento bendradarbiavimą šioje srityje. Per ataskaitinį laikotarpį 1 174 asmenims, tarp kurių daugiausia buvo Turkijos piliečių, nebuvo leista pereiti žaliosios linijos. Kiti užsieniečiai buvo JAV, Australijos, Irano, Rusijos, Izraelio, Baltarusijos ir Serbijos turistai, kurie atvyko į šiaurinę Kipro dalį per *Tymbou* (Erkano) oro uostą ir nebuvo susipažinę su Kipro Respublikos atvykimo į šalį reikalavimais[11].

RSBT iš viso sulaikyta 17 neteisėtų imigrantų, iš jų šeši teisėtai atvyko į vyriausybės kontroliuojamas sritis, tačiau pasiliko ten po to, kai jų vizų galiojimo laikas baigėsi[12]. Kiti 11 imigrantų į salą atvyko per šiaurinę Kipro dalį ir kirto liniją neteisėtai[13]. Keturi iš jų į šiaurinę Kipro dalį atvyko per *Tymbou* (Erkano) oro uostą.

Atokiau nuo linijos perėjimo punktų SBT policija, siekdama kovoti su neteisėta migracija, nereguliariai vykdo su rizika ir žvalgyba susijusį patruliavimą. Šį patruliavimą papildo SBT muitinės ir karinių pajėgų patruliai. SBT muitinės tarnyboje šiuo metu pamainomis dirba maždaug 40 darbuotojų (24 valandas per savaitę 365 dienas per metus), kad būtų galima prižiūrėti du patvirtintus *Pergamos* ir *Strovilia* linijos perėjimo punktus.

2009 m. gegužės 1 d. – 2010 m. kovo 31 d. SBT ir žaliosios linijos teritorija buvo patruliuojama 385 kartus. Paprastai patruliuojama keletą kartų per dieną. SBT muitinė turi terminę vaizdo atkūrimo įrangą (kamerų, įrašymo įrenginių, slaptų transporto priemonių), kad galėtų nustatyti judėjimą per liniją. Ši įranga reguliariai naudojama įvairiose didelės rizikos vietose. Taip pat ji naudojama siekiant aptikti narkotikų ir sprogmenų. Be to, linijos perėjimo punktuose įdarbinami narkotikų ieškantys šunys. O kontrolės punktuose naudojami ultravioletinių spindulių pasų skaitytuvai.

Ypač sunku kontroliuoti kelis neoficialius linijos perėjimo punktus *Pergamos* kaime (esančio iš dalies SBT, iš dalies šiaurinėje Kipro dalyje) arba netoli jo, kuriais tebesinaudoja vietos gyventojai ir ūkininkai. Kaip minėta ankstesnėse žaliosios linijos ataskaitose, šie neoficialūs linijos perėjimo punktai tebekelia rūpestį. SBT turi skubiai spręsti šį klausimą pagal 2003 m. Stojimo akto protokolo Nr. 3 5 straipsnio 2 dalyje nustatytus reikalavimus[14].

---

9 Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 574/2007/EB dėl Išorės sienų fondo 2007–2013 m. laikotarpiui pagal Solidarumo ir migracijos srautų valdymo bendrąją programą įsteigimo, OL L 144, 2007 6 6, p. 22.

10 Europos operatyvaus bendradarbiavimo prie išorės sienų valdymo agentūra.

11 958 asmenys iš Turkijos, 38 iš JAV, 31 iš Australijos, 27 iš Irano, 14 iš Rusijos, 12 iš Izraelio, 12 iš Baltarusijos, 10 iš Serbijos.

12 2 asmenys iš Egipto, 1 iš Sirijos, 2 iš Nepalo, 1 iš Kinijos.

13 4 asmenys iš Palestinos, 2 iš Sirijos, 3 iš Irako, 1 iš Egipto, 1 iš Indijos.

14 OL L 236, 2003 9 23, p. 940.

2. LINIJOS KIRTIMAS (PREKĖS)

2.1. Prekybos vertė

Pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 1480/2004[15] 8 straipsnį turkiškosios Kipro dalies Prekybos rūmai ir Kipro Respublikos valdžios institucijos kiekvieną mėnesį pranešdavo apie prekių, kurioms jie išdavė lydraščius, rūšį, kiekį ir vertę. Į šias ataskaitas būdavo įtrauktos prekės, į vyriausybės kontroliuojamas sritis patekusios per *Pergamos* ir *Strovilia* linijos perėjimo punktus, kurie pavaldūs SBT administracijai.

Remiantis turkiškosios Kipro dalies Prekybos rūmų ataskaitomis, prekių, kurioms ataskaitiniu laikotarpiu išduoti lydraščiai, bendra vertė buvo 6 267 082 EUR, o faktiškai parduotų prekių vertė buvo 5 579 720 EUR[16].

Remiantis Kipro Respublikos valdžios institucijų pateiktomis ataskaitomis, bendra prekybos prekėmis, kurios faktiškai pervežtos per liniją, vertė sumažėjo 16,8 % (878 702 EUR) iki 5 232 328 EUR[17], palyginti su 6 111 030 EUR per ankstesnį ataskaitinį laikotarpį, pirmiausia dėl labai sumažėjusios prekybos bulvėmis. Per ankstesnius ataskaitinius laikotarpius nuo 2007 m. prekyba bulvėmis buvo didžiausia sudedamoji prekybos per žaliąją liniją dalis (iki 30 % visos prekybos vertės). Tačiau per šį ataskaitinį laikotarpį dėl orų problemų ir dėl to, kad nebuvo sertifikuotų sėklinių bulvių antrajam derliui, šis skaičius nukrito iki 14 %.

2009 m. gegužės ir birželio mėn. prekybos apimtis buvo didžiausia (726 836 EUR ir 891 830 EUR), o per šiuos du mėnesius pirmojo derliaus sėklinės bulvės buvo pagrindinis prekybos produktas, t. y. atitinkamai 40 % ir 47 % prekybos apimties per mėnesį. Rugpjūčio mėn. prekybos apimtis smarkiai sumažėjo iki 342 033 EUR ir iki 2010 m. balandžio mėn. svyravo nuo 240 000 EUR iki 480 000 EUR.

Nors tai nepatenka į ŽLR taikymo sritį, pažymėtina, kad, remiantis Kipro prekybos ir pramonės rūmų duomenimis, prekybos srautų iš vyriausybės kontroliuojamų sričių į šiaurinę Kipro dalį vertė per ataskaitinį laikotarpį sumažėjo iki 708 196 EUR (palyginti su 1 095 060 EUR). Taigi prekybos srautai iš vyriausybės kontroliuojamų sričių į šiaurinę Kipro dalį sudaro 13,5 % prekybos apimties priešinga kryptimi (per ankstesnį ataskaitinį laikotarpį jie sudarė 17,9 %). Tačiau apskaičiuota, kad 2009 m. Kipro turkai įsigijo prekių, kurių vertė vyriausybės kontroliuojamų sričių didmeninės ir mažmeninės prekybos sektoriuje – 43 mln. EUR, ir gabeno jas į šiaurinę Kipro dalį kaip savo asmeninį bagažą. Kipro graikai tokią pat sumą išleido didmeninės ir mažmeninės prekybos sektoriuje šiaurinėje Kipro dalyje[18].

Kipro turkų bendruomenė tebetaiko prekybos režimą, kuris iš esmės atitinka Žaliosios linijos reglamente nurodytus apribojimus. Tačiau šis režimas ne visada taikomas nuosekliai, dėl to sunku nustatyti ilgalaikius prekybos santykius. Pagrindinis Kipro turkų pusės atvirai reiškiamas argumentas – vietos ekonomikos apsauga. Keletą kartų Kipro graikų prekybininkams nebuvo leista gabenti gaminių per žaliąją liniją į šiaurinę Kipro dalį. Apie jų prieštaravimus dėl šio poelgio per Kipro prekybos ir pramonės rūmus pranešta Komisijai.

---

15 2004 m. rugpjūčio 10 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1480/2004, OL L 272, 2004 8 20, p. 3.

16 Žr. šios ataskaitos I, II ir III priedus.

17 0,09 % bendro Kipro Respublikos importo (2009 m. 5 654 mln. EUR, šaltinis – Kipro statistikos tarnyba).

18 Šaltinis – Ekonominės tarpusavio priklausomybės projektas „Peace Economics Consortium“, Nikosija.

2.2. Prekių rūšys

Nuo 2009 m. gegužės mėn. iki 2010 m. balandžio mėn. akmuo ir akmens dirbiniai, pavyzdžiui, marmuras ir plytos, buvo daugiausia parduodamos prekės po daržovių, šviežios žuvies ir statybinių medžiagų[19]. Prekyba šviežia žuvimi, pradėta tik per ankstesnį ataskaitinį laikotarpį, išaugo beveik 150 % nuo 307 000 EUR iki 760 000 EUR.

97 % prekybos per liniją apimties – salos vidaus prekyba. Nuo 2009 m. gruodžio mėn. metalo laužas (varis, aliuminis, plienas), kurio vertė 41 206 EUR, buvo parduotas Jungtinei Karalystei, o plieno laužas, kurio prekybos vertė 86 470 EUR, – Indijai. Siekiant sudaryti šiuos sandorius reikėjo, kad dalyvautų vyriausybės kontroliuojamose srityse dėl sandorių su ES šalimis ir eksporto į trečiąsias šalis formalumų registruota bendrovė. Turkiškosios Kipro dalies Prekybos rūmai pranešė, kad sudarant sandorius su ES šalimis PVM turi būti mokamas du kartus, t. y. vyriausybės kontroliuojamose srityse ir valstybėje narėje, kurioje numatyta galutinė prekių paskirties vieta. Komisija šiuo metu sprendžia šį klausimą.

2.3. Pažeidimai

Per ataskaitinį laikotarpį Kipro Respublikos valdžios institucijos pranešė apie 24 pažeidimus, kurių bendra prekybos vertė 34 110 EUR (mažiau kaip 1 % bendros žaliosios linijos prekybos vertės). Tam tikrų prekių pervežti per liniją nebuvo leista. Trimis atvejais konfiskuota ir sunaikinta šviežia žuvis, nes jos siuntos neatitiko maisto saugos standartų ir buvo netinkamos žmonėms vartoti. Vienu iš šių atvejų nustatyta, kad transporto priemonė ir dėžės neatitinka ES pakuotės reikalavimų (bendra susijusi prekybos vertė 2 016 EUR). Apskritai, remiantis ES procedūromis, standartų neatitinkančios gyvūninės kilmės produktų, pavyzdžiui, žuvies, siuntos grąžinamos atgal veterinarijos tarnyboms kilmės šalyje. Kadangi šiaurinėje Kipro dalyje tokios pripažintos tarnybos nėra, minėta žuvies siunta buvo konfiskuota ir sunaikinta kontrolės punkte. Reikėtų svarstyti galimybę ateityje grąžinti tokias neteisėtas siuntas į turkiškosios Kipro dalies Prekybos rūmus.

Šešiais metalo laužo gabenimo atvejais vežėjai iš kompetentingo Kipro Respublikos aplinkos apsaugos departamento nebuvo gavę atliekų tvarkymo leidimų. Šešiais akmens ir stiklo gabenimo atvejais nebuvo pateikta reikalingų dokumentų, o aštuoniais atvejais statybinės medžiagos nebuvo paženklintos pagal žymėjimo atitikties ženklu „CE“ reikalavimus.

Minėtais statybinių medžiagų gabenimo atvejais turkiškosios Kipro dalies Prekybos rūmai nurodė nenuoseklumus vertinant dalines siuntas. Pažymėta, kad buvo uždrausta per liniją gabenti dalines statybinių medžiagų siuntas, nes trūko ženklų „CE“, bet leista gabenti kitas dalines tos pačios prekių partijos siuntas.

2.4. Tebesančios su prekių judėjimu susijusios kliūtys ir sunkumai

Vis dar yra keletas prekybos per žaliąją liniją kliūčių. Kipro Respublikos valdžios institucijos mano, kad profesionalaus vairuotojo pažymėjimų ir techninės apžiūros pažymėjimų klausimas, kuris buvo minimas ankstesnėse ataskaitose, išspręstas. Kipro Respublikos valdžios institucijos reikalauja, kad sunkvežimių vairuotojo pažymėjimas ir techninės apžiūros pažymėjimas vyriausybės kontroliuojamose srityse būtų įsigyjami nemokamai, tačiau turkiškosios Kipro dalies Prekybos rūmai nemano, kad toks reikalavimas pagrįstas, ir atkreipia dėmesį į tai, kad 2009 ir 2010 m. iš daugiau kaip 3 000 Kipro turkų sunkvežimių

[19] Žr. šios ataskaitos IV ir V priedus.

vairuotojų tik 48 kreipėsi dėl egzamino vairuotojo pažymėjimui gauti ir 39 iš jų tą egzaminą išlaikė. Paraiškų dėl techninės apžiūros pažymėjimų užpildyta nebuvo. Dėl to Kipro turkų komercinės paskirties transporto priemonės, visų pirma sunkvežimiai ir autobusai, sveriantys daugiau kaip 7,5 t, vis dar negali laisvai judėti po salą. Kipro Respublikos valdžios institucijos nepripažįsta jų, kaip privačių automobilių, dokumentų. Dėl to Kipro turkų transporto bendrovės patiria ekonominių nuostolių, nes, norėdamos vežti daugiau kaip 7,5 t sveriančius krovinius, dažniausiai turi naudoti vyriausybės kontroliuojamose srityse registruotus sunkvežimius, kurie gali laisvai judėti ir šiaurinėje dalyje (su turkiškosios Kipro dalies automobilio draudimu). Jei Kipro turkų sunkvežimiams ir autobusams būtų sudarytos palankesnės įvažiavimo į vyriausybės kontroliuojamas sritis sąlygos, būtų lengviau pasiekti darnesnį transporto sektoriaus ekonominį vystymąsi šiaurinėje Kipro dalyje.

Negalima kalbėti apie pažangą ir kitose prekybos srityse. Kaip ir ankstesniais metais, Kipro turkų prekybininkai ir toliau pranešdavo apie sunkumus tiekiant prekes į prekybos centrus ir reklamuojant savo produktus bei paslaugas spaudoje vyriausybės kontroliuojamose srityse. Šie sunkumai susiję su plačiai paplitusiu Kipro graikų nenoru pirkti Kipro turkų prekės ženklo produktus ir yra laikomi psichologinėmis prekybos kliūtimis[20]. Prekių kontrabanda per liniją sumažėjo, bet tebevyksta plačiu mastu ir atitinka geografinį linijos, išilgai kurios galima vykdyti slaptą veiklą, pobūdį. Netoli linijos esančiose srityse vykdomos kontrolės operacijos siekiant kovoti su tam tikromis, daugiausia sezoninėmis, problemomis, pavyzdžiui, medžiojamųjų ar laukinių paukščių arba fejerverkų gabenimu į vyriausybės kontroliuojamas sritis (taip pat per RSBT). Tarp kitų konfiskuojamų prekių yra cigaretės, alkoholis, komerciniais kiekiais gabenama šviežia žuvis ir sraigės, taip pat padirbti tekstilės gaminiai. Tačiau, Kipro Respublikos valdžios institucijų teigimu, kontrabandos kiekis sumažėjo dėl sumažėjusių kainų skirtumų. CYPOL ir RSBT pareigūnai patruliuodami prie linijos vykdo dvejopą funkciją: kovoja su kontrabanda ir vykdo neteisėtos imigracijos kontrolę. 2008 m. apylinkių teismuose pateikta 12 baudžiamųjų bylų dėl kontrabandos, 2009 m. – 11, o 2010 m. (iki kovo mėn.) – 7. Dauguma prekių aptikta oficialiuose linijos perėjimo punktuose: *Pyla* kaime, SBT, buferinėje zonoje netoli *Zodia* ir *Potamia*.

Kalbant apie įprastą *Pyla* kaimo, esančio buferinėje zonoje (ŽLR 4 straipsnio 10 dalis), prekių pasiūlą, teikiamą Kipro turkų gyventojams, SBT administracija stebi ir registruoja statybinių medžiagų, žuvies, cigarečių ir kitų prekių kiekį. Greta esantis Kipro turkų *Pergamos* kaimas yra dalijamas žaliosios linijos, ir tie Kipro turkai, kurie gyvena SBT pusėje, siekia, kad prekių judėjimo per liniją požiūriu su jais būtų elgiamasi taip pat kaip su *Pyla* kaimo gyventojais, tačiau, remiantis RŽL, kuriame nurodytas tik *Pyla* kaimas, tai neleidžiama.

2.5. Prekybos palengvinimas

Komisija toliau ieško būdų sustiprinti prekybą per žaliąją liniją. Jei nepriklausomų ekspertų, kurie tikrina, ar pieno produktai gali atitikti ES reikalavimus, misijos rezultatai bus palankūs, galėtų būti numatytas Komisijos sprendimas panaikinti Žaliosios linijos reglamento draudimą papildomai prekiauti naujais žemės ūkio produktais, didžiausią dėmesį skiriant pieno produktams (pienui, sūriui, jogurtui, išrūgoms). Tarp kitų produktų, kurių prekyba susidomėjo turkiškosios Kipro dalies Prekybos rūmai, yra žuvis iš žuvininkystės ūkių ir sraigės.

[20] Plg. Hatay, Mullen, Kalimeri, *Intra-island trade in Cyprus – Obstacles, oppositions and psychological barriers*, Prio Cyprus Centre 2008 m.

Be to, Komisija nagrinėja galimybę iš dalies pakeisti ŽLR įgyvendinimo taisykles[21] – panaikinti įpareigojimą auginti bulves tiesiogiai iš sertifikuotų sėklinių bulvių. Tai leistų prekiauti antrojo derliaus bulvėmis, kurios tiekiamos po Komisijos paskirtų nepriklausomų fitosanitarijos ekspertų patikrinimo, kad bulvės būtų nustatytos ir būtų suteikta būtina šio antrojo derliaus tinkamumo vartoti garantija.

Kaip jau minėta 2.3 punkte, tam tikrų statybinių medžiagų siuntų nebuvo leista pervežti per liniją, nes trūko ženklų „CE“. Daug Kipro turkų prekybininkų nebuvo susipažinę su naująja (2009 m. gruodžio mėn.) Kipro Respublikos procedūra, pagal kurią jie gali pažymėti savo produktus ženklu „CE“. Komisija surengė mokomąją kelionę į Briuselį, skirtą turkiškosios Kipro dalies Prekybos rūmų atstovams, siekdama suteikti daugiau informacijos apie reikalavimus, susijusius su ženklais „CE“, ir Nikosijoje surengė TAIEX[22] seminarą, norėdama suteikti Kipro turkų prekybininkams išsamią informaciją apie žymėjimą atitikties ženklu „CE“. Kalbant apie kalbos reikalavimus lydraščiams, Kipro rinkos priežiūros institucija sutiko priimti dokumentus anglų kalba arba originalių dokumentų turkų kalba vertimus į anglų kalbą.

Siekiant paskatinti prekybą per žaliąją liniją, ketinama vykdyti įvairią veiklą, kuri remiama pagal JAV tarptautinės plėtros agentūros USAID finansuojamą EDGE (Įmonių ekonominio vystymosi ir augimo) projektą. Ši veikla apima pagalbą steigiant abiejų bendruomenių ginčų nagrinėjimo centrą, rengiant verslo pagalbos renginius ir vykdant išsamią prekybos analizę tolesnės prekybos perspektyvoms nustatyti.

3. IŠVADOS

Žaliosios linijos kontrolė oficialiuose linijos perėjimo punktuose yra patenkinama. Per ataskaitinį laikotarpį sulaikytų neteisėtų imigrantų skaičius sumažėjo daugiau kaip 50 %, palyginti su praėjusių metų duomenimis, tačiau neteisėtai liniją kertančių trečiųjų šalių piliečių skaičius tebekelia didelį rūpestį. Komisijos vertinimu, griežtesnė Kipro Respublikos ir Suverenios bazės teritorijos administracijos vykdoma linijos atkarpų tarp linijos perėjimo punktų kontrolė labai padėtų spręsti neteisėtos migracijos problemą. Kipro Respublika ir toliau nenoriai imasi bet kokių priemonių, dėl kurių žalioji linija galėtų tapti panaši į išorės sieną.

Neteisėti perėjimo punktai SBT tebekelia susirūpinimą. Šį klausimą SBT turi skubiai išspręsti.

Per šį ataskaitinį laikotarpį prekybos per žaliąją liniją vertė pirmą kartą sumažėjo nuo 2004 m., kai įsigaliojo ŽLR (17 % iki 5 232 328 EUR, palyginti su 6 111 030 EUR per ankstesnį ataskaitinį laikotarpį). Pagrindinė šio sumažėjimo priežastis – prekybos bulvėmis nuosmukis. Išskyrus prekybą bulvėmis (kurios vertė – apie 700 000 EUR), prekybos kitomis prekėmis apimtis per žaliąją liniją nepakito. Daugiausia buvo parduodama akmens dirbinių, daržovių, šviežios žuvies ir statybinių medžiagų. Bendras prekybos per žaliąją liniją mastas tebėra ribotas, iš dalies dėl ribotos paties reglamento taikymo srities.

Prekybos kliūtys išlieka. Kipro turkų komercinės paskirties transporto priemonės, visų pirma sunkvežimiai, sveriantys daugiau kaip 7,5 t, ir autobusai, vis dar negali laisvai judėti po salą. Apie jokią pažangą, susijusią su kitomis netarifinėmis prekybos kliūtimis, nepranešama.

---

[21] 2004 m. rugpjūčio 10 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1480/2004 3 straipsnio 1 dalis.

[22] ES Techninės pagalbos ir informacijos keitimosi priemonė (*angl.* TAIEX).

Galiausiai, atrodo, prekių kontrabanda per liniją sumažėjo, bet tebėra plataus masto.

Bendra išvada – Žaliosios linijos reglamentas tebėra veiksmingas pagrindas, kuriuo sudaromos galimybės asmenims ir prekėms judėti į Kipro Respublikos vyriausybės kontroliuojamas sritis ir iš jų. Komisija toliau stebės šio reglamento įgyvendinimą.